

ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΙΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ (Απρίλιος 2011)

Συγγραφείς: Ν. ΣΥΡΜΑΛΕΝΙΟΣ - Μ. ΜΠΙΛΙΝΗΣ

Την Τετάρτη 2 Μαρτίου έγινε στην Τήνο από την «Μεσόγειος SOS» υπό την αιγίδα του Δήμου δημόσια συζήτηση με θέμα την διαχείριση των υδάτων. Η συζήτηση, που ακολούθησε, ήταν ενδιαφέρουσα δείχνοντας και το εύρος των προβληματισμών, αλλά και την αγωνία των κατοίκων του νησιού για το δημόσιο κοινωνικό αγαθό, το νερό.

Τα συμπεράσματα που μπορεί κάποιος να καταλήξει από την πολύωρη συζήτηση, όπως και από πολλές άλλες που είχαν προηγηθεί, σε άλλες περιοχές, είναι περίπου κοινά, αφού καταλήγουν σε κοινές προτάσεις για την ανάγκη ύπαρξης μικρών ανασχετικών φραγμάτων στα ορεινά αλλά και στις κοίτες των χειμάρρων, στη δημιουργία ταμιευτήρων συλλογής του νερού, στην υποχρέωση κατασκευής ομβροδεξαμενών στις νέες οικοδομές, αλλά και στη συντήρηση και διατήρηση τους στα παλιά σπίτια.

Αναδεικνύεται ακόμη η παράμετρος της εξοικονόμησης του νερού, τόσο στις οικιακές όσο και στις παραγωγικές δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα στη γεωργία με την επιλογή των βέλτιστων μεθόδων άρδευσης ή τη κατάλληλη επιλογή καλλιεργειών, αλλά και στον τουρισμό με αποφυγή κατασπατάλησης πόρων, όπως με τις πισίνες, το γκαζόν, κτλ.

Τίθεται επίσης όλο και πιο έντονα, η λογική «ο καταναλώνων πληρώνει», καταδικάζεται η πολιτική των ανεξέλεγκτων γεωτρήσεων που μετατρέπουν τον υδροφόρο ορίζοντα σε υφάλμυρο, ενώ για την κάλυψη των αυξανόμενων αρδευτικών και υδρευτικών αναγκών ως πρώτη επιλογή μπαίνει η αφαλάτωση, παρά το δεδομένο ότι είναι ενεργοβόρα, χωρίς να αποκλείονται και άλλες μορφές όπως τα φράγματα, οι λιμνοδεξαμενές, κ.ά.

Το θετικό στοιχείο που πρέπει να κρατήσουμε είναι ότι, πλέον όλοι κατανοούν ότι πρέπει να σταματήσει η εγκληματική πολιτική που επιφέρει το τεράστιο κόστος μεταφοράς του νερού με τα υδροφόρα πλοία (περίπου 8,5 € το κ.μ.), ενώ ταυτόχρονα

κερδίζει έδαφος η χρήση των ΑΠΕ για την λειτουργία των εγκαταστάσεων αφαλάτωσης. Το κόστος του παραγόμενου νερού από τις μονάδες αφαλάτωσης με τη χρήση ΑΠΕ, από ότι λένε οι ειδικοί, ανέρχεται από 1,5-2,5 € το κ.μ.

Μια άλλη παράμετρος που παρουσιάστηκε και τελευταία κερδίζει έδαφος είναι η επαναχρησιμοποίηση των υγρών απόβλητων για αρδευτική, αλλά και οικιακή χρήση (όχι βέβαια για πόσιμο) μετά από το βιολογικό καθαρισμό τους. Στην περίπτωση αυτή εκτιμάται ότι το κόστος παραγωγής του κ.μ., ανέρχεται μόλις σε 0,5 €, κάτι που αποκτά βεβαίως τεράστιο ενδιαφέρον, αν μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε ευρεία κλίμακα.

Φυσικά όλοι καταλαβαίνουμε ότι οι επιλογές αυτές, γίνονται στα πλαίσια ενός διαρκώς αυξανόμενου ανταγωνισμού, όπου οι διάφοροι φορείς επιχειρηματικών συμφερόντων επιδιώκουν να πλασαριστούν καλύτερα στην αγορά του νερού και ταυτόχρονα να επιβάλλουν στους άμεσα ενδιαφερόμενους ΟΤΑ τις επιλογές τους.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η διαχείριση του πολύτιμου αγαθού που λέγεται νερό, είναι απόλυτα συνδεδεμένη με το παραγωγικό μοντέλο και τις καταναλωτικές συνήθειες, τόσο ως προς την προστασία και εξοικονόμηση των υδάτινων πόρων, όσο και ως προς την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών.

Και εδώ έχουμε να κάνουμε με την υπέρβαση δύο αντιθέσεων. Η πρώτη μεταξύ της οικολογικής διαχείρισης από την μια και της χρήσης του υδάτινου δυναμικού ως καταναλωτικού προϊόντος, που η αύξηση της ζήτησης αυξάνει τα κέρδη του παραγωγού, από την άλλη, (που σημαίνει ναι ή όχι σε επιλογές προστασίας και εξοικονόμησης) και η δεύτερη μεταξύ κοινωνικού και ατομικού οφέλους (αν δηλαδή οι επιλογές επένδυσης και χρήσης θα γίνονται από τη σκοπιά της εξυπηρέτησης των πολιτών με φθηνό κόστος παραγωγής και κατανάλωσης ή πρωτίστως από τη σκοπιά του κέρδους του επενδυτή-ιδιώτη επιχειρηματία).

Προφανώς και στις δύο αντιθέσεις τοποθετούμαστε σαφώς υπέρ των πρώτων επιλογών, θεωρώντας ότι και οικολογική χρήση απαιτείται και ότι το νερό, δεν μπορεί παρά να είναι δημόσιο και κοινωνικό αγαθό.

Τα λέμε αυτά γιατί πράγματι το τελευταίο διάστημα βρισκόμαστε σε κρίσιμο

σταυροδρόμι. Σίγουρα η οικολογική οργάνωση της παραγωγής μας εμπνέει και αποτελεί προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα μας, όμως από μόνη της δεν αρκεί, αφού έχει τεράστια σημασία ποιος αποφασίζει για ποιόν και ποιος σε τελευταία ανάλυση καρπούται το όφελος. Επομένως η οικολογική οργάνωση της παραγωγής προϋποθέτει το πέρασμα από την οικονομία της αγοράς στην «οικονομία των αναγκών».

Το θέμα της διαχείρισης των νερών το αντιμετωπίζουμε μέχρι σήμερα ως πρόβλημα αντιμετώπισης της διαρκώς αυξανόμενης ζήτησης και όχι ως στοιχείο ενός εναλλακτικού παραγωγικού μοντέλου και καταναλωτικών συμπεριφορών, όπως προτείνουν πολιτικοί και οικονομολόγοι υποστηρικτές της «Οικονομίας των Αναγκών». Ένα εναλλακτικό παραγωγικό μοντέλο, που δεν θα αναπαράγει τις ανισότητες και τις κρίσεις του νεοφιλελευθερισμού. Σε μια περίοδο όπου η διαρκής προσπάθεια βελτίωσης των μακροοικονομικών δεικτών με βάση το καπιταλιστικό πρότυπο εξαθλιώνει οικονομικά τους λαούς και δημιουργεί ανθρωπιστικές τραγωδίες λόγω σοβαρών κλιματικών αλλαγών, ο σχεδιασμός πρέπει να βασίζεται στην «Αρχή της τοπικής αυτάρκειας».

Στο πεδίο της διαχείρισης των υδάτων η παραπάνω πολιτική επιβάλλει την τάση για αυτάρκεια κάθε κοινότητας. Σε αυτή τη βάση θα επιτύχουμε και την μείωση αναγκών μέσω της δημιουργίας πιο υπεύθυνων καταναλωτών, που θα αναλογίζονται πριν καταναλώσουν το περιβαλλοντικό κόστος.

Η πρόταση αυτή συμβαδίζει με την αναζωογόνηση των τοπικών κοινοτήτων σε όλα τα επίπεδα. Στις μικρές κοινότητες ή στις γειτονιές των μεγάλων πόλεων και σίγουρα στα νησιά των Κυκλάδων είναι δυνατόν να εφαρμοστούν μοντέλα άμεσης συμμετοχικής δημοκρατίας. Με αυτό τον τρόπο ο πολίτης μπορεί να λαμβάνει ο ίδιος στα πλαίσια τοπικών συνελεύσεων αποφάσεις για την ίδια τη ζωή του - για το νερό, για τα σκουπίδια, για την ενέργεια- και να προωθεί τις λύσεις των προβλημάτων, που ο ίδιος γνωρίζει καλύτερα από τον όποιο διαμεσολαβητή της γνώμης του. Σε αυτή την κλίμακα γίνεται άλλωστε εφικτό να ελέγχονται οι εξουσίες, να μην καταστρατηγείται η θεμελιώδης διάκριση τους, να μην παγιώνονται εντολοδόχοι της γενικής βούλησης, -οι πολιτικές αποφάσεις δεν μπορεί να είναι αποτέλεσμα στατιστικής-, και συνεπώς να περιορίζονται φαινόμενα πολιτικής αλαζονείας, αναξιοκρατίας και διαφθοράς.

Κατά τη γνώμη μας, την επόμενη περίοδο, τόσο οι Δήμοι, όσο και η αιρετή

Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση , έχουν τεράστια ευθύνη για το πως και από ποια σκοπιά θα διαχειριστούν τις επιλογές τους. Και επειδή δεν πρέπει να επαναπαυόμαστε στην καλή χρονιά από άποψη βροχοπτώσεων, τώρα θα κριθούν αν τα λόγια και οι εξαγγελίες, που τόσο πλουσιοπάροχα ακούμε από τους αιρετούς σε αυτές τις εκδηλώσεις, θα έχουν πράγματι οικολογικό και κοινωνικό αντίκρισμα.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο ένθετο «Δαίμων της Οικολογίας» της Εφημερίδας «Αυγή της Κυριακής», 3 Απριλίου 2011, σ. 9.